

Nygammal konstslöjd

FOTO TOBIAS BIRGERSSON

- ▲ Tobias Birgersson, solglasögon i alträ.
- Charlotta Eidenskog, »Blob«. Lera, billack, sprayfärg m m.

Aldrig har Röhsska museet i Göteborg haft så många besökare som nu. Dels för att formområdet ligger i tiden, dels för att där testas nya friska grepp att locka in besökare, till vissas förfäran och andras jubel. Malin Vessby har besökt museets Konstslöjdsalong 2009.

KAN DU SVARA på den här frågan innan du läser vidare: »Vad betyder konstslöjd?«
Tack.
Ditt svar skiljer sig sannolikt från mitt.

För nu har vi fått ett nytt förvirrande begrepp att förhålla oss till, just som konceptuellt konsthantverk, konceptdesign och formhantverk börjat falla på plats. Just som allt fler omvärderat

RÖHSSKA MUSEET
GÖTEBORG

Konstslöjdsalong 2009

och brottats färdigt med orden konsthantverk och slöjd. Nu kommer konstslöjden, detta 1820-talsord, till heders. Till stor del är det Ted Hesselboms förtjänst – eller otjänst, beroende på hur man ser det. Han är Röhsska museets chef. Hösten 2007 infogade han treklangen »mode design konstslöjd« i museets logotyp, bland annat som en blinkning till institutionens ursprungsnamn,

Röhsska konstslöjdmuseet. Sedan dess har museet också sjösatt satsningen på en årligen återkommande, jurybedömd konstslöjdsalong. Premiärsalongen stängde nyligen, den 2 maj.

Går man till Nationalencyklopedin hittar man en kortfattad konstslöjdsdefinition: »konsthantverk [mindre brukl.]«. Andra väljer istället att betona slöjdedet i uttrycket. Ted Hesselboms egen tolkning kom per mejl och lyder så här:

– Om man, förenklat, sätter begreppet konst i ena änden, läs fint och fritt, konceptuellt och ifrågasättande – och slöjd i den andra, det vill säga funktion och folklighet, hantverk och precision, så ryms allt i det ordet. Jag gillar att störa gränserna mellan vad som anses fint och vad som ses som populistiskt, kommersiellt eller vulgärt.

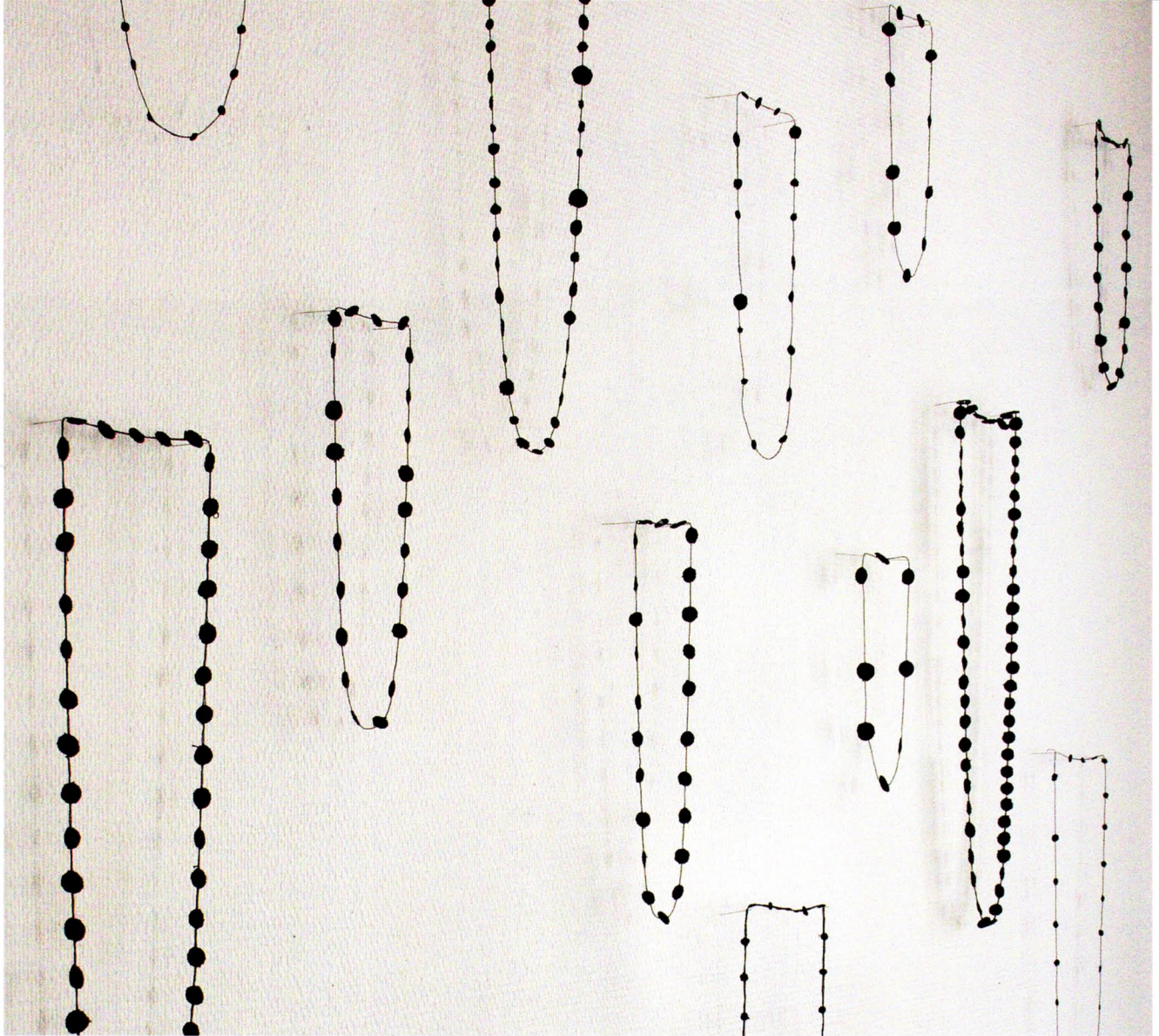
Ett allomfattande formbegrepp således.

Men besöket på Röhsska museets Konstslöjdsalong 2009 gör inte Hesselboms definition riktig rättvisa. Jag hade hoppats på att få bli uppfriskande utmanad, få uppleva just »störda gränser«. Nu oroas jag möjligtvis av hur städad och oengagerad utställningen känns, i motsats till den samtida, stökiga och extremt engagerade formscenen. Min kritik handlar egentligen inte främst om innehållet, även om jag tycker att »kunnig och känslig materialbehandling« varit ett urvalskriterium som fått väga betydligt tyngre än de andra – också bra – kriterierna som juryn har utgått ifrån. Till dem hör bland annat »starkt personligt uttryck« och »högtklassigt provocerande innehåll«.

Nej, i mina ögon är det slentrianmässiga presentationsättet

FOTO CHARLOTTE EIDENSKOG

▲ Kazuyo Nomura, »Cirkeldefinition«.

salongens största problem. Med fullkomlig rättvisa som bärande scenografisk idé får inga föremål på allvar chans att lysa. Uttrycken konkurrerar ut varandra. Bra utställningsscenografier tar ställning och till nästa år hoppas jag på en mer medvetet utförd sådan.

MEN ATT DET finns en lång rad fina verk här råder det ingen tvekan om. Ta till exempel Kazuyo Nomuras installation av sytråd. På utställningsrummets ena kortsidesvägg hänger glest utplacerade, skira, mörka pärlhalsbandslika objekt. Som sorgsna, grafiska tecken. »Med bomullstråd sydde jag runt, runt i symaskinen på ett tyg som försvinner i varmt vatten. Nu är det bara sytråden kvar«, skriver denna Nordic Award in Textiles-prisade konstnär i utställningskatalogen.

Över huvud taget är det slående att så många av utställarna är professionella utövare. Det ger en fingervisning om suget efter arenor.

Och visst finns här också exempel på verk som hör hemma i vår tids mer hetsiga formdiskussioner. Dit hör Charlotta Eidenskogs »blobs«, blankrosa keramikblaffor som kryper längs väggarna. Man skulle kunna hitta dem ute på stan, upproriskt uppkrupna på befintlig arkitektur. I dem är gränsen mellan prydnadskeramik och gatukonst upplöst. För mig blir de romantiskt blänkande keramikmockorna exklusiva och proffsigt utförda släktingar till de udda fågelholkar och små färgglada mosaiker som överraskande dyker upp i våra storstäders skrymslen och vår, uppsatta utan tillstånd från stadsbyggnadskontoret. »Blobs«

illustrerar fint den debatt om att återerövra det offentliga rummet, som många yngre formgivare engagerar sig i, oavsett om Charlotta Eidenskog avsett det eller ej. I katalogtexten kallar denna magister i keramik blafforna för »tillägg i den vardagliga miljön«. Hon tänker sig att de ska sitta på platser där man först efter en stund lägger märke till dem. Och jag hoppas att få trilla över en sådan plats så småningom.

PÅ UTSTÄLLNINGEN FINNS också flera av de konsthantverkare och slöjdare representerade som brottas med sin egen subkultur. Dit hör Karin Holmberg, som gått den treåriga textila hantverksutbildningen på HV Skola. Hon har noggrant och prydligt broderat Dala Floda-inspirerade yllegarnsblommor i påsöm på en färdigköpt munkjacka i bomullstrikå. I katalogtexten frågar hon: »Betyder hemslöjd idag bara ett bevarande av tradition? Finns det plats för utveckling och nya idéer?« Själv svarar jag spontant nej respektive ja på de frågorna. Men att Holmberg ändå känner behovet av att ställa dem, tyder på att det finns en hel del kvar att diskutera inom rörelsen.

Ytterligare en rebell i all lägmäldhet är silversmeden Klara Eriksson. Hennes bidrag till konstslöjdsalongen är en stor vardagsbunke i allra renaste silver. Man får den och tillhörande visp för 62 000 kronor. Skålen tar plats i en levande diskussion bland silversmeder, som dels ifrågasätter materialens exklusivitet, dels belyser förväntningar på hur »god« korpus ska se ut. Fortfarande förväntas skickligt utförda bruksföremål i silver helst ha perfektionistiskt blanka och släta ytor; arvet efter modernismen lever

FOTO LARS GUSTAVSSON

▲ Lars Gustavsson, lieorv i skiktlimmad och svarvad björk.

FOTO ANN HAQVINSSON

▲ Ann Haqvinnson, spilkummar i stengods.

klar. Men allt fler smeder väljer att bryta mot de idealen. Klara Eriksson föreslår att man ska diska hennes bunke med scotch brite. Ytan är redan nu full av fina rispor. Dessutom kan skålen läsas som ett inlägg i miljödebatten. Vad är bäst, att satsa stora pengar på något som varar länge eller att köpa nytt varje år i Ullared? Bunken »håller i 500 år«, lovar hon. Skulle den mot förmodan gå sönder, går den att laga.

JUST DEN STORA mängden bruksföremål på Konstslöjdsalong 2009 överraskar – och glädjer – mig. Kanske spelar slöjdedet i utställningsnamnet roll för att upphovsmakarna så väl sökt som fått sina verk antagna? Att ställa ut bruksföremål är nästan en radikal handling idag, hur traditionellt det än kan låta. Fältet har få arenor, men skulle om det fick chans kunna säga mycket om sin samtid, om vart vi är på väg, vad/vem som är ideal. Ann Haqvinnsons spilkummar, pipförsedda skålar i mörk stengodslera, och Lars Gustavssons mjukt böjda orv, lieskaft, är två goda exempel. Tillbaka till naturen, tänker jag.

Dessutom tänker jag på besökssiffrorna till den vårsalong på Liljevalchs i Stockholm som designåret 2005 tillägnades just formområdet. Fortfarande har ingen annan vårsalong kommit ens i närheten av det publiktrycket. Så om konstslöjdsalongen är västkustens svar på östkustens vårsalong, som påstås ibland, har utställningsidén både tiden och innehållet för sig. Form engagerar.

Om vi kommer att kunna enas om innehållet i det nygamla ordet konstslöjd återstår däremot att se. ♦

KONSTHANTVERKSSTAFETT

Hösten 2008 påbörjades Röhsska museets konsthantverksstafett. Keramikern Kina Björklund bjöds in som första utställare i montergruppen i museets trapphall. Hon fick sen bestämma vem som skulle ställa ut efter henne. Björklund valde keramikern Marianne Hallberg, som i sin tur fick utse nästa utställare, smyckekonstnären Pia Aleborg. Så kommer det att fortsätta, med ojämna mellanrum. Museet släpper kontrollen över vilka som ska visas och litar på att konsthantverkarna själva vet vad och vem som är intressant. Ett modigt och spännande initiativ, helt i tiden.

VAD ÄR KONSTSLÖJD?

Läs hela det e-postsvar som Malin Vessby fick när hon frågade Röhsska museets chef Ted Hesselbom om varför han är svag för ordet konstslöjd!

»Bakgrunden är egentligen att museets ursprungliga namn var Röhsska konstslöjdmuseet, och i en tid då gränser mellan discipliner korsas och krossas, mode och konst snor av varandra, konsthantverk och slöjd får en hype och design börjar bli normativt och tråkigt, då känns det lockande att ta tillbaka ett ord som är så förlegat att ingen har en riktig känsla för vad det står för. Om man, förenklat, sätter begreppet konst i ena änden, läs fint och fritt, konceptuellt och ifrågasättande, och slöjd i den andra, det vill säga funktion och folklighet, hantverk och precision, så ryms allt i det ordet. Jag gillar att stora gränserna mellan vad som anses fint och vad som ses som populistiskt, kommersiellt eller vulgärt.«

▲ Klara Eriksson, »Bunke no:1, Vardagslyx«. Silver.

FOTO MATS HÅKANSSON